

Samling af Afgørelser

Sag C-14/19 P

EU-Satellitcentret (Satcen) mod KF

Domstolens dom (Anden Afdeling) af 25. juni 2020

»Appel – ansatte ved EU-Satellitcentret (Satcen) – kontraktansat ved Satcen – klager over psykisk chikane – administrativ undersøgelse – ansøgning om bistand – suspending af den ansatte – disciplinær forfølgning – fjernelse af den ansatte fra tjenesten – Satcens klageudvalg – tildeling af enekompetence med henblik på at afgøre tvister vedrørende de ansatte ved Satcen – annullationssøgsmål – artikel 263, stk. 1 og 5, TEUF – erstatningssøgsmål – artikel 268 TEUF – Unionens retsinstitutters kompetence – formaliteten – anfægtelige retsakter – tvistens kontraktretlige karakter – artikel 272 TEUF og 274 TEUF – effektiv domstolsbeskyttelse – artikel 24, stk. 1, andet afsnit, sidste punktum, TEU – artikel 275, stk. 1, TEUF – ligebehandlingsprincippet – Rettens begrundelsespligt – forkert gengivelse af de faktiske omstændigheder og af beviserne – ret til forsvar – princippet om god forvaltningsskik«

1. *EU's agenturer – EU-Satellitcentret (Satcen) – personalevedtægt – søgsmålsprocedure – Rådets mulighed for at udelukke såvel de nationale retters som Rettens kompetence til at træffe afgørelse i tvister mellem Satcen og dets ansatte – foreligger ikke (Art. 2 TEU og art. 19, stk. 1, første afsnit, TEU; art. 263, stk. 5, TEUF; Rådets afgørelse 2009/747/FUSP, art. 28, stk. 6, og bilag X, nr. 1)*

(jf. præmis 59 og 62-65)

2. *Annullationssøgsmål – akter, der kan være genstand for søgsmål – begreb – akter, der fremkalder bindende retsvirkninger over for tredjemand – afgørelser om suspension, indledning af en disciplinær forfølgning og fjernelse fra tjenesten af en kontraktansat vedtaget af EU-Satellitcentret – omfattet (Art. 263 TEUF og 270 TEUF; Rådets afgørelse 2009/747/FUSP og 2014/401/FUSP)*

(jf. præmis 69-77)

3. *Annullationssøgsmål – søgsmål, som reelt vedrører en tvist af kontraktmæssig karakter – annullation af en retsakt, der indgår i et kontraktforhold – Unionens retsinstitutter inkompetente i henhold til artikel 263 TEUF – afvisning – undtagelse – afgørelser vedtaget af EU-Satellitcentret, der bevirker, at kontrakten for en af dets ansatte bringes til ophør –*

et klageudvalgs enekompetence – nødvendigheden af at sikre en effektiv domstolskontrol ved en national ret eller ved Unionens retsinstanser
(Art. 263 TEUF, 268 TEUF, 272 TEUF og 274 TEUF; Rådets afgørelse 2009/747/FUSP, art. 28, stk. 6)

(jf. præmis 78-86)

4. *Fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik – Unionens retsinstansers kompetence – retsakter vedtaget af EU-Satellitcentret, der bevirker, at kontrakten for en af dets ansatte bringes til ophør – omfattet*
(Art. 24, stk. 1, andet afsnit, TEU; art. 275, stk. 1, TEUF; Rådets afgørelse 2009/747/PESC, art. 28, stk. 6, og bilag X, nr. 1)

(jf. præmis 92-95)

5. *Tjenestemænd – principper – ret til forsvar – pligt til at høre den pågældende før vedtagelsen af en bebyrdende retsakt – rækkevidde – tilsidesættelse – følger*
(Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, art. 41, stk. 2; Rådets afgørelse 2009/747/FUSP, bilag IX, art. 1, stk. 1, og art. 2)

(jf. præmis 117-121 og 123)

Resumé

I dommen i sagen EU-Satellitcentret mod KF (sag C-14/19 P), som blev afsagt den 25. juni 2020, stadfæstede Domstolen efter appel Rettens dom¹, som dels annullerede to afgørelser fra EU-Satellitcentrets (Satsen) direktør² om henholdsvis suspension og fjernelse fra tjenesten af KF, som var kontraktansat, og afgørelsen fra Satsens klageudvalg afsagt i samme tvist (herefter under ét »de omtvistede afgørelser«), dels pålagde Satsen at betale KF et beløb på 10 000 EUR i erstatning for det lidte ikke-økonomiske tab.

KF var blevet ansat af Satsen den 1. august 2009 som chef for den administrative afdeling. Efter spændinger opstået blandt de ansatte i denne afdeling og efter en klage vedrørende KF's adfærd og opførsel, blev der indledt en administrativ undersøgelse af hende. Efter denne undersøgelse konkluderede Satsens vicedirektør, at de forhold, der blev foreholdt KF, var godtgjort og udgjorde psykisk chikane. Følgelig besluttede Satsens direktør at indlede en disciplinær forfølgning af KF og at suspendere hende. Efter denne forfølgning fjernede Satsens direktør KF fra tjenesten af disciplinære årsager. KF's administrative klage over denne afgørelse til Satsens direktør blev afslået, ligesom klagen til Satsens klageudvalg, en instans, hvis afgørelser, som er bindende for begge parter, ikke kan appelleres³.

¹ – Rettens dom af 25.10.2018, KF mod EU-Satellitcentret (T-286/15, EU:T:2018:718)

² – Den 27.6.1991 vedtog Ministerrådet for Den Vesteuropæiske Union (WEU) en afgørelse om oprettelse af et center for udnyttelse af satellitdata. Den 10.11.2000 vedtog Rådet for Den Europæiske Union at oprette et satellitcenter i form af et agentur i Den Europæiske Union, som skulle omfatte de relevante dele af det center, der var oprettet i WEU. Dette center blev indført ved Rådets fælles aktion 2001/555/FUSP af 20.7.2001 om oprettelse af et EU-satellitcenter (EFT 2001, L 200, s. 5). Efterfølgende vedtog Rådet afgørelse 2014/401/FUSP af 26.6.2014 om EU-satellitcentret og om ophævelse af fælles aktion 2001/555/FUSP om oprettelse af et EU-satellitcenter (EUT 2014, L 188, s. 73), som indeholder de gældende retlige rammer for Satsen.

³ – I henhold til artikel 28, stk. 6, i Rådets afgørelse 2009/747/FUSP af 14.9.2009 om vedtægten for de ansatte ved Den Europæiske Unions Satellitcenter (EUT 2009, L 276, s. 1) (herefter »vedtægten for de ansatte ved Satsen«). Dette udvalgs sammensætning, funktion og specifikke procedurer beskrives i bilag X i afgørelse 2009/747.

KF anlagde sag ved Retten med påstand om annullation af bl.a. de omtvistede afgørelser og om, at Satcen blev pålagt at betale hende den ikke udbetalte løn og et beløb på 500 000 EUR i erstatning for det lidte ikke-økonomiske tab. Til støtte for sin påstand påberåbte hun sig bl.a. anbringender om tilsidesættelse af princippet om god administration, af princippet om upartiskhed og af princippet om overholdelse af retten til forsvar. Desuden rejste hun på grundlag af artikel 277 TEUF en ulovlighedsindsigelse mod artikel 28, stk. 6, i vedtægten for de ansatte ved Satcen med den begrundelse, at denne artikel gør klageudvalget til den eneste kontrolinstans med lovligheden af afgørelserne fra Satcens direktør og således berøver disse afgørelser enhver domstolsprøvelse. Retten gav hende medhold i ulovlighedsindsigelsen og gav hende delvis medhold i søgsmålet, hvorefter Satcen indgav en appel til prøvelse af den appellerede afgørelse. Til støtte herfor fremførte Satcen fire anbringender henholdsvis om Rettens inkompetence til at tage stilling til søgsmålet i først instans, om, at dette søgsmål ikke kunne antages til realitetsbehandling, om forkert gengivelse af de faktiske omstændigheder og om tilsidesættelse af princippet om god forvaltning og af princippet om overholdelse af retten til forsvar.

Domstolen fastslog, idet den først undersøgte anbringenderne om Rettens manglende kompetence til at træffe afgørelse om søgsmålet i først instans og om søgsmålets afvisning fra realitetsbehandling, for det første, at artikel 263, stk. 5, TEUF ikke tillader en EU-institution at indføre særlige betingelser og vilkår, som udelukker tvister om fortolkning eller anvendelse af EU-retten fra kompetencen hos såvel medlemsstaternes retter som Unionens retsinstanter. Dette er imidlertid retsvirkningen af den bestemmelse, der tillægger klageudvalget enekompetencer til, uden appelmulighed, at anvende og fortolke vedtægten for de ansatte ved Satcen, som er indeholdt i en afgørelse vedtaget af Rådet og som følge heraf indeholder EU-retlige bestemmelser. Følgelig er den eksklusive tildeling af disse kompetencer til det nævnte udvalg i strid med Domstolens praksis⁴ hvorefter artikel 19 TEU betror de nationale domstole og Domstolen opgaven med at garantere, at EU-retten anvendes fuldt ud.

Domstolen fastslog for det andet, at de omtvistede afgørelser opfyldte de krævede betingelser for at kunne anses for anfægtelige retsakter som omhandlet i artikel 263 TEUF. De fastsætter nemlig endeligt Satcens standpunkt og tilsigter at frembringe bindende retsvirkninger, der kan påvirke interesserne for KF, som er adressat herfor, og som de er bebyrdende for, gennem en væsentlig ændring af hendes retsstilling. I øvrigt bemærkede Domstolen, at ansættelsesforholdet mellem KF og Satcen, hvorpå artikel 270 TEUF ikke finder anvendelse, ikke gør det muligt at antage, at tvisten ikke vedrører Satcen og en tredjemand som omhandlet i artikel 263, stk. 1, TEUF. Dette ansættelsesforhold udelukker derfor ikke tvisten fra denne bestemmelses anvendelsesområde.

For det tredje anførte Domstolen, at bevarelsen af sammenhængen i domstolssystemet principielt kræver, at Unionens retsinstanter afstår fra at udøve de kompetencer, som de er tillagt i artikel 263 TEUF, når appellants retsstilling indgår i kontraktmæssige forbindelser, som henhører under de kompetencer, der er fastsat i artikel 272 eller 274 TEUF. I en kontekst, hvor enhver domstolskontrol af afgørelser vedtaget af Satcen ved de nationale retter eller ved Unionens retsinstanter er udelukket i medfør af artikel 272 TEUF eller artikel 274 TEUF, er Unionens retsinstanter afståelse imidlertid ikke begrundet af formålet om at bevare sammenhængen i domstolssystemet. Under sådanne omstændigheder påhviler det Unionens retsinstanter, for at sikre en effektiv domstolskontrol, at udøve de kompetencer, som de er tillagt i artikel 263 TEUF.

⁴ – Udtalelse 1/17 af 30.4.2019, EU:C:2019:341, præmis 111, og dom af 19.11.2019, A.K. m.fl. (Den øverste domstols disciplinærafdelings uafhængighed), C-585/18, C-624/18 og C-625/18, EU:C:2019:982, præmis 167.

For det fjerde fremhævede Domstolen, at selv om Satcens oprindelige tilknytning til Den Vesteuropæiske Union, som er en mellemstatslig organisation, tidligere havde medført, at situationen for ansatte ved Satcen ikke kunne sammenlignes med situationen for ansatte i De Europæiske Fællesskaber, er dette ikke længere tilfældet efter Lissabontraktatens ikrafttræden den 1. december 2009, idet tvister mellem Satcen og centrets ansatte fra denne dato kan sidestilles med tvister mellem ansatte i Unionen og deres arbejdsgiver. Ligeledes udelukker undtagelsen til Unionens retsinstansers kompetence vedrørende bestemmelserne i traktaterne om den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik⁵ ikke, at Unionens retsinstanser har kompetence til at efterprøve lovligheden af personaleforvaltningsretsakter såsom de omtvistede afgørelser.

Domstolen fastslog dernæst, i forbindelse med undersøgelsen af anbringendet om tilsidesættelse af princippet om god forvaltning og af princippet om overholdelse af retten til forsvar, at det følger såvel af princippet om god forvaltning, som indeholder retten til at blive hørt, som af vedtægten for de ansatte ved Satcen⁶, at vicedirektøren for Satcen, inden at denne drager konklusioner efter den interne undersøgelse, og, under alle omstændigheder, Satcens direktør, inden at denne indleder den disciplinære forfølgning af KF, var forpligtet til at overholde KF's ret til at blive hørt. Disse skulle med henblik herpå tilsende den berørte de faktiske omstændigheder, som vedrørte hende, samt give hende en rimelig frist til at forberede sine bemærkninger. Denne fremsendelse skal i det mindste ske i form af et sammendrag af de anvendte udtalelser, som er udarbejdet under overholdelse af eventuelle legitime fortrolighedshensyn for så vidt angår de hørte vidner.

⁵ – Artikel 24, stk. 1, andet afsnit, sidste punktum, TEU og artikel 275, stk. 1, TEUF.

⁶ – Artikel 1, stk. 1, og artikel 2 i bilag IX til vedtægten for de ansatte ved Satcen.